

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

Основ за доношење ове уредбе је члан 93а став 1. тачка 4) подтач. (4) Закона о енергетици, којим је прописано да Влада доноси, између осталог, акт о мрежним правилима о баланским правилима, укључујући правила о процедурама за номинавање, накнадама за дебаланс, процесима измирења у вези са дневним накнадама за дебаланс и оперативном балансирању између оператора система за транспорт гаса.

Правни основ садржан је и у члану 17. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - УС, 72/12, 7/14 - УС, 44/14 и 30/18 – др. закон), којим је прописано да Влада којој је престао мандат може вршити само текуће послове и не може предлагати Народној скупштини законе и друге опште акте нити доносити прописе, изузев ако је њихово доношење везано за законски рок или то налажу потребе државе, интереси одбране или природна, привредна или техничка несрећа и члану 42 став 1. Закона о Влади, који прописује да Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом у складу са сврхом и циљем закона и члану 42. став 1. Закона о Влади, који прописује да Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом у складу са сврхом и циљем закона.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

Чланом 248. став 1. тачка 8) Закона о енергетици прописана је обавеза оператора транспортног система да балансира систем на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминаторности, док је чланом 254. став 1. тачка 16) Закона о енергетици приписано да оператор транспортног система у правилима о раду уређује пружање услуге балансирања на најекономичнији, правичан, објективан и непристрасан начин који ће пружити одговарајуће подстицаје корисницима система да уравнотеже своју предају и преузимање природног гаса, док нису прописана детаљна правила које све радње би оператор транспортног система је дужан да предузме у циљу балансирања транспортног система. Ове одредбе су унете у Закон о енергетици приликом имплементације Трећег енергетског пакета тачније Директиве ЕУ 73/2009 и Регулative ЕУ 715/2009. Ради детаљног регулисања питања балансирања, ЕУ је донела Регулative ЕУ 312/2014 којом је на свеобухватан начин обухваћена ова проблематика. Додатно, Енергетска заједница је Одлуком Сталне групе на високом нивоу Енергетске заједнице 2019/01/PHLG-EnC од 26. марта 2014. године транспоновала Регулative ЕУ 312/2014 у свој *acquis*.

Како је Република Србија уговорна страна Енергетске заједнице и постоји обавеза да своје законодавство усклади са прописима Енергетске заједнице, ова уредба се доноси првенствено ради транспонована Регулative ЕУ 312/2014 у позитивно законодавство Републике Србије.

Додатно, ова уредба је донета у циљу подстицаја размене природног гаса, успостављања потпуно функционалног и међусобно повезаног унутрашњег тржишта енергије које доприноси осигуравању снабдевања приступачне и одрживе енергије економији, повећавања конкурентности, а како би се осигурало да сви потрошачи могу да купе енергију по најповољнијим ценама. Уредба укључује одредбе које се примењују на операторе дистрибутивних система чији је циљ да хармонизују њихове улоге само у

случају и у мери када је то нужно и у мери у којој је то потребно за правилну примену тих одредби.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

1. ГЛАВА I - УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Чланом 1. уредбе одређује се предмет уредбе.

Чланом 2. уредбе уређује се подручје примене уредбе.

У члану 3. уредбе дата су објашњења значења појединих израза који се користе у Уредби.

2. ГЛАВА II - СИСТЕМ БАЛАНСИРАЊА

Члан 4. уредбе прописује општа начела у вези балансирања транспортног система за природни гас.

Члан 5. уредбе уређује начин обавештавања о трговини природним гасом и расподеле, односно обавезе оператора транспортног система и конкретна правила у вези са обавештавањем.

3. ГЛАВА III - ОПЕРАТИВНО БАЛАНСИРАЊЕ

Члан 6. уредбе даје преглед општих одредби у вези са оперативним балансирањем, а које се тичу циља радњи балансирања које оператор транспортног система предузима, које информације и начела он узима у обзир приликом предузимања радњи балансирања, као и начина предузимања радњи балансирања.

Члан 7. уредбе регулише начин трговања краткорочним стандардним производима, правила када се тргује производом који се прометује на виртуелној тачки, када се тргује производом који се прометује на тачки интерконеције, као и када се тргује временским производом који се прометује на виртуелној тачки.

Чланом 8. уредбе уређује се начин пружања услуга балансирања оператору транспортног система када краткорочни стандардни производи не могу да одговоре односно није вероватно да би могли да одговоре на начин који је потребан да би се транспортни систем одржао у оквиру његових оперативних граница, као и у случају недостатка ликвидности трговине краткорочних стандардних производа.

Члан 9. уредбе прописује редослед приоритета и правила које је оператор транспортног система у обавези да узме у обзир и следи приликом доношења одлуке о одговарајућим радњама балансирања. Даље је предвиђена могућност оператора транспортног система да од Агенције затражи одобрење за трговину у суседној зони балансирања и за транспорт природног гаса у њу и из ње уместо трговине производима којима се прометује на виртуелној тачки односно производима којима се прометује на тачки интерконеције у његовој зони балансирања.

Чланом 10. уредбе регулишу се критеријуми које платформа за трговину на којој се набављају краткорочни стандардни производи мора да испуњава, случај када оператор транспортног система није у стању да обезбеди да барем једна платформа за трговину задовољава прописане критеријуме, као и начин трговине на овој платформи, обавезе и одговорност учесника у трговини и оператора платформе за трговину.

Чланом 11. уредбе уређује се механизам подстицаја које Агенција може да утврди за оператора транспортног система ради ефикасног предузимања радњи балансирања односно предузимања радњи балансирања путем трговине краткорочних стандардних производа у највећој могућој мери, а све са циљем подстицања ликвидности краткорочног велепродајног тржишта природног гаса.

4. ГЛАВА IV- НОМИНАЦИЈЕ

Чланом 12. уредбе дат је преглед општих правила које се имају примењивати на номинације и реноминације које корисници система подносе оператору транспортног система.

Члан 13. уредбе наводи таксативно које информације о номинацијама и реноминацијама на тачкама интерконекције корисници система подносе оператору транспортног система.

Члан 14. уредбе уређује поступак номинације на тачкама интерконекције, те прописује правила и рокове у вези са подношењем номинација, као и поступање оператора транспортног система по поднетим номинацијама.

Члан 15. уредбе регулише поступак реноминације на тачкама интерконекције, те правила и рокове у вези са подношењем реноминација, као и поступање оператора транспортног система по поднетим реноминацијама.

Чланом 16. уредбе прописане су посебне одредбе које се имају примењивати на тачкама интерконекције када истовремено постоје дневне номинације и реноминације и номинације и реноминације на сат. Предвиђено је да оператор транспортног система може у сарадњи са суседним оператором транспортног система да организује консултације са заинтересованим странама у циљу утврђивања да ли је потребно да се на обе стране те тачке интерконекције подносе усклађене номинације и реноминације, као и поступак након обављених консултација.

Чланом 17. уредбе превиђено је у којим случајевима оператор транспортног система може одбити номинација и реноминација, те измени захтеване количине природног гаса на тачкама интерконекције

Члан 18. уредбе уређује поступак и начела номинације и реноминације у тачкама које нису тачке интерконекције.

5. ГЛАВА V - НАКНАДЕ ЗА ДНЕВНИ ДЕБАЛАНС

Члановима 19.-23. уредбе поред општих одредби у вези са плаћањем накнада за дебаланс, прописује се и методологија за израчунавање накнаде за дневни дебаланс, начин израчунавања количине дневног дебаланса за портфељ балансирања сваког корисника система за сваки гасни дан, примењива цена за потребе израчунавања накнаде за дневни дебаланс, прилагођавање цене, као и израчунавање накнаде за дневни дебаланс.

6. ГЛАВА VI - ОБАВЕЗЕ ТОКОМ ДАНА

Члан 24. уредбе уводи могућност наметања дневних обавеза корисницима система од стране оператора транспортног система у циљу осигурања сигурности транспортног система и минимизирања потребе за предузимањем радњи балансирања, те прописује транспарентност информација које им омогућавају управљање њиховом изложеношћу у вези са позицијама током дана.

Чланом 25. уредбе таксативно се наводе врсте обавеза које оператор транспортног система може успоставити током дана, њихови циљеви, као и шта се њима уређује.

Члан 26. уредбе регулише услове и поступак за утврђивање обавеза током дана, као и које критеријуме свака обавеза мора да испуњава.

Члан 27. уредбе прописује поступак одлучивања Агенције и давању сагласности на предложене обавезе током дана.

7. ГЛАВА VII - ДОГОВОРИ У ВЕЗИ С НЕУТРАЛНОШЋУ

Чланом 28. уредбе детаљно се уређује начело неутралности при балансирању, као и начела у вези са преносом трошкова и прихода повезаних са балансирањем од стране оператора транспортног система, док је примена ових начела на механизам подстицаја искључена.

Члан 29. уредбе регулише методологију за обрачун накнада за неутралност балансирања, исказивање накнаде за дневни дебаланс на фактурама које се издају корисницима система, као и начин плаћања ове накнаде.

Члан 30. уредбе предвиђа могућност утврђивања, од стране оператора транспортног система, обавезе достављања финансијских средстава обезбеђења којима се обезбеђују обавезе корисника система за плаћање накнада из претходних чланова.

8. ГЛАВА VIII - ПРУЖАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА

Члановима 31.-41. уредбе прописане су обавезе оператора транспортног система у погледу информисања корисника система, и то поред подручја примене и општих правила које се тичу између осталог начина пружања информација, одговорности оператора транспортног система, одлучивање Агенције о моделу пружања информација, и обавезе и поступање у погледу предаје и преузимања из зоне балансирања мерене у току дана, дневно мерених преузимања, преузимања без дневних мерења, предаје и преузимања након гасног дана, анализе трошкова и користи у року од две године од дана ступања на снагу ове уредбе, али и обавезе оператора дистрибутивног система и стране која врши предвиђања у погледу информисања оператора транспортног система, затим обавезе оператора дистрибутивног система у погледу информисања оператора транспортног система и стране која врши предвиђања и на крају обавезе стране која врши предвиђања у погледу информисања оператора транспортног система.

9. ГЛАВА IX - УСЛУГА ФЛЕКСИБИЛНОСТИ ЛАЈНПАКА

Чланом 42. уредбе предвиђена је могућност да оператор транспортног система под прописаним условима понуди корисницима система пружање услуге флексибилности лајнпака, а по претходно прибављеном одобрењу Агенције на услове под којима се та услуга пружа.

Члан 43. уредбе прописује услове за пружање услуге флексибилности лајнпака, као и да је оператор транспортног система дужан да да предност смањењу обавеза током дана у односу на пружање услуге флексибилности лајнпака.

10. ГЛАВА X - ПРИВРЕМЕНЕ МЕРЕ

Члан 44. уредбе уређује примену привремених мера од стране оператора транспортног система у случају када краткорочно велепродајно тржиште природног гаса није довољно ликвидно.

Чланом 45. уредбе регулише припрему и подношење годишњег извештаја о привременим мерама у случају када оператор транспортног система намерава да примени привремене мере односно да настави примену привремених мера, као и одлучивање Агенције о давању одобрења на извештај.

Члан 46. уредбе предвиђа успостављање платформе за балансирање у сврху балансирања оператора транспортног система када краткорочно велепродајно тржиште природног гаса нема довољну ликвидност или се очекује да неће имати довољну ликвидност односно када се временски производи којима се прометује на виртуелној тачки и производи којима се прометује на тачки интерконекције који су потребни оператору транспортног система не могу се обезбедити на том тржишту под разумним условима.

Члан 47. уредбе прописује да под одређеним условима оператор транспортног система може уместо платформе за балансирање да примени алтернативне мере, уз претходно прибављање одобрења од стране Агенције.

Чланом 48. уредбе прописана је привремена накнада за дебаланс у случају примене привремених мера, као и начин њеног израчунавања.

Члан 49. уредбе дефинише ниво толеранције и уређује начин на који се он одређује и обрачунава, као и његову примену.

11. ГЛАВА XI - ЗАВРШНЕ И ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Чланом 50. уредбе прописана је обавеза оператора транспортног система да у ускладе своја правила о раду са овом уредбом и да их у року од шест месеци од ступања на снагу ове уредбе доставе Агенцији на давање сагласности.

Чланом 51. уредбе прописан је рок за давање сагласности Агенције на образложен захтев оператора транспортног система, рок у коме Агенција објављује образложену одкуку и обавештавање надлежног тела о одлуци Агенције.

Чланом 52. уредбе прописан је рок у коме оператор транспортног система подноси на сагласност Први извештај.

Чланом 53. уредбе прописано је ступање на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Републике Србије.

IV. ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

За спровођење ове уредбе нису потребна финансијска средства у буџету Републике Србије.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ ОД СТРАНЕ ВЛАДЕ КОЈОЈ ЈЕ ПРЕСТАО МАНДАТ

Одредбом члана 17. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС, 44/14 и 30/18 – др. закон) прописано је да Влада којој је престао мандат може вршити само текуће послове и не може предлагати Народној скупштини законе и друге опште акте нити доносити прописе, изузев ако је њихово доношење везано за законски рок или то налажу потребе државе, интереси одбране или природна, привредна или техничка несрећа. Имајући у виду наведену одредбу Закона о Влади, Влада којој је престао мандат може вршити само текуће послове, тј. послове који су неопходни и које би вршила свака Влада, независно од програма и политичких начела – послове који због природе савременог друштва и државе морају да се врше континуирано.

С обзиром на то да се у конкретном случају ради о текућим пословима Владе, односно о пословима који нису везани за програмска и политичка начела већ за

уређивање мрежних правила о балансирању система за транспорт природног гаса, о чему мора да се стара свака Влада сматрамо да су испуњени услови из члана 17. став 1. Закона о Влади и предлажемо да Влада донесе Предлога уредбе .